

EN NY SKOLBOK LANDAR bland mellanmålsmackorna på vårt köksbord. Den heter *Migration – så funkar det* och gör mig först upplyft. Anslaget är konsekvent positivt, här får man veta hur migrationen har berikat Sverige. Jag tänker att skriften – för den är på 60 sidor och egentligen ingen riktig bok – blir en knuff i bröstet på Sverigedemokraterna och deras mystiska undersökningar om invandringens pris. Vilket kan behövas med tanke på SD:s framgångar i skolvalen runt om i landet.

Men så är det detta med att invandringen just berikar. Skriften handlar om migration men minst lika mycket om pengar. Fokuset är på arbetskraftsinvandringen och på dess betydelse för svenskt näringsliv, inte på asylinvandringen och dess betydelse för folkrätten. Nästan alla de ”framgångsrika invandrare” som presenteras är företagare. I en faktaruta konstateras att det är marknadsekonomi som har gjort Sverige till ett av världens rikaste länder. Och på ett ställe slås fast att höga skatter och löner skadar Sveriges konkurrenskraft.

»Vad får företag att producera påkostade skrifter och böcker och skicka hela klassuppsättningar gratis till varje lärare som ber om det? Inte är det snällhet.«

Det är ungefär där jag börjar inse att detta inte är en vanlig skolbok. Jag vänder på skriften och på baksidan finns mycket riktigt lobbyorganisationen Svenskt näringslivs logga.

Migration – så funkar det är en del av det stora utbud av sponsrade läromedel som hugade lärare kan välja och vraka bland. Där finns till synes klassiska samhällskunskaps- och teknikkböcker med en annonsdel i slutet och där finns också till exempel läkemedelsbolaget Astra Zenecas bok om djurförsök, elbolaget Fortums spel om energi och branschorganisationen Svensk fågels skrifter om hur nyttigt och klimatsmart det är att äta, surprise, kyckling.

Varför finns detta? Vad får företag att producera påkostade skrifter och böcker och skicka hela klassuppsättningar gratis till varje lärare som ber om det? Inte är det snällhet. Företagen gör det för att de vet att eleverna är framtidens kunder och att den som vinner deras lojalitet tidigt har stor chans att behålla den. Det heter att materialet är gratis men som bekant finns det *no such thing as a free lunch*. Skolorna betalar för böckerna och skrifterna genom att ge företagen tillträde till

ROBERT BLOMBÄCK

KATARINA BJÄRVALL är journalist och författare. Hon utkom nyligen med boken *Var är du? Människan och mobilen* (Ordfront).

barns och ungdomars inre och deras välvilja och nyfikenhet.

Det finns ett legitimt sätt för lärare att använda sponsrade läromedel: som utgångspunkt för källkritik. Där har de ett värde eftersom budskapen och marknadsföringen i många fall är snyggt och ibland även svåråtkomligt paketerade. Att granska det kan vara en värdig utmaning för elever på högstadiet och gymnasiet.

En undersökning från Lärarförbundet 2009 visade att sex av tio lärare använder sponsrat material – men bara tre av tio tycker att sponsring är bra. Många använder alltså materialet mot sin vilja. Att de tvingas till det beror förstås på bristen på riktiga läroböcker. Som beror på nedskärningarna inom skolan. Som beror på skattesänkningar. Som beror på att svenska folket har valt att minska den gemensamma finansieringen av den offentliga verksamheten. En utveckling som trappas upp när organisationer som Svenskt näringsliv får föra fram sitt sätt att se på ekonomi till dem som har minst chans att värja sig, alltså barn och ungdomar vars plikt det är att läsa det lärarna sätter i händerna på dem. □